

Saneringsverbond

Onderwerp: Beheercomité 7

Datum: 14/09/2023

Deelnemers:

- Gemeente Zwijndrecht
- Zwijndrecht Gezond
- OVAM
- Departement Omgeving
- Lantis
- Natuurpunt Waasland
- Bond Beter Leefmilieu
- Common Ground
- Te gast: 3M, ERM (agendapunt 2)
- Te gast (digitaal): ANB (agendapunt 5)

Beheercomité 7

Agendapunt	Vorbereiding
1.Goedkeuring verslag zittingen 16/06/2023 en 10/07/2023	
2.Toelichting 3M: masterplan, werfweg en capaciteit gronden (acties 26 tem 31)	3M/ERM
3.Sitebesluit: beroepsprocedure 3M	Departement Omgeving - OVAM
4.Acties 36 en 38: PFAS- en ZZS-actieplan	Departement Omgeving
5.Natuurgebied Groot Rietveld	ANB - Natuurpunt
6.Werking Beheercomité: communicatie	CGR
7.Varia: a) Luchtmetingen b) Actie 7: kader landbouwgronden c) Actie 25: planologisch initiatief d) Toelichting middelen 3M e) Actie 27: Haalbaarheidsstudie plaatsing fysieke barrière Palingbeek	

1. Goedkeuring verslagen zittingen 16/06/2023 en 10/07/2023

De verslagen van het Beheercomité van 16/06/2023 en de toelichting m.b.t. de luchtmetingen van 10/07/2023 werden goedgekeurd.

2. Toelichting 3M: masterplan, werfweg en capaciteit gronden (acties 26 tem 31)

3M geeft een korte presentatie over een aantal specifieke aspecten m.b.t. de saneringswerken:

- **Aanleg van de werfweg** voor de afvoer van gronden van de saneringswerken (TOP-zone) wordt de optie van een brug over de E34 toegelicht. Deze optie geniet de voorkeur van AWW. Een aantal voor- en nadelen van deze optie worden toegelicht. De aanleg van een brug brengt geen vertraging in de saneringsplanning. Aanleg van de weg/brug is een cruciaal element om de saneringswerken te kunnen starten, het is dus wenselijk dat hier snel duidelijkheid is. Vanuit de huidige inzichten van de studie zal 3M melden dat de aanleg van een brug mogelijk is. Een vervolgoverleg met de Vlaamse Overheden, 3M, Natuurpunt en Gemeente Zwijndrecht is gepland om de haalbaarheidsstudie van de brug toe te lichten.
- 3M licht een aantal aspecten toe mbt. de **capaciteit in de markt voor het saneren/storten/wassen** van de gronden. 3M concludeert dat het normale markmechanisme niet volstaat voor de omvang van de gronden die moet verwerkt worden. Er wordt ook gekeken naar zones op de eigen site (vb. foerageergebied) als een tijdelijke oplossing voor opslag. Het MER zal hier verder uitsluitel over geven.
- 3M licht het **masterplan** voor de saneringswerken toe: het doel is om eind 2023 1 integraal BBO in te dienen (alle zones, ook grondwater). Vanaf dan kan de aandacht gaan naar de saneringswerken. 3M meldt dat saneringswerken op de landbouwgronden een uitdaging vormen, wat mogelijk nog voor vertraging kan zorgen (uitdagingen rond fytoremediatie, sociaal-economische impact van tijdelijke onbeschikbaarheid van gronden,...)

Na de toelichting werden enkele vragen gesteld:

- Moet er extra grond/ruimte ingenomen worden voor de optie van de brug?
  - o ERM/3M: voor de aanleg van de hellingen/taluds moeten ophogingen (grond) gebeuren. De specifieke inplanting daarvan is nog niet in detail onderzocht. De E34 zal afgesloten worden gedurende enkele weekends voor het bouwen van de brug.
- Wordt de brug gebruikt voor zowel afvoer als aanvoer van gronden?
  - o ERM/3M: de brug moet gebruikt worden voor alle aan- en afvoer van gronden. Ook alle verkeer gelieerd aan de saneringswerken moet via deze brug de site bereiken.
- Is in het ontwerp van de brug rekening gehouden met de reeds aanwezige rioleringen en leidingen langs de weg?
  - o 3M/ERM: Verdere afstemming op dit punt wordt asap uitgevoerd.
- Is de brug geen belemmering voor de gelijktijdige saneringswerken aan de Palingbeek en de bedrijfssite van 3M?
  - o ERM/3M: De plaatsing van de brug zou hiervoor geen belemmering moeten zijn. De saneringswerken aan de Palingbeek en omgeving kunnen uitgevoerd worden. Voor de plaatsing van de brug worden er enkel steunpalen geplaatst. Op de plaats van deze steunpalen zal er voldoende grond worden verwijderd zodanig dat hier geen vervuilde grond meer onder de steunpalen zit.
- Welke argumenten heeft AWW om een brug te verkiezen boven de optie van de aansluiting aan de Kluifrotonde
  - o ERM/3M: Vanuit verkeerstechnisch oogpunt geniet een brug de voorkeur.

- Er is nu voorrang gegeven aan het onderzoeken van de brug in plaats van het alternatief met aansluiting aan de Kluifrotonde. Zal dit voor vertraging zorgen, gezien die laatste optie nu nog niet verder onderzocht is?
  - o De variant met aansluiting op de Kluifrotonde was al onderzocht vooraleer er gesprekken plaatsvonden met AWW. Wel moeten er nog gesprekken gevoerd worden met eigenaars van de gronden om een eventuele aanleg te kunnen realiseren.
- Betreft het BSP Palingbeek de hele beek? En wat is de stand van zaken van de haalbaarheidsstudie rond de fysieke barrière van de Palingbeek.
  - o ERM/3M: ja, dit gaat over de hele Palingbeek. Er is een haalbaarheidsstudie ingediend bij OVAM in april 2023. Deze is niet conform verklaard door OVAM. Er dient een nieuwe studie ingediend te worden eind september 2023.
- Is het mogelijk om sanering te faseren naar gelang gebruikstype? Inwoners hebben geen boodschap aan het feit dat ze moeten wachten tot er duidelijkheid is hoe de sanering op landbouwgronden (o.a. fyto-remediatie) kan gebeuren.
  - o ERM/3M: Dat is inderdaad een piste die we gaan bewandelen. De inwoners moeten niet wachten op een oplossing voor het landbouwgebied, gezien deze optie niet voor de hand ligt.

Vervolgens werden er enkele adviezen geformuleerd vanuit het Beheercomité:

- Het BC vraagt dat beide opties voor afvoer van de gronden (brug of aansluiting Kluifrotonde) gelijkwaardig worden onderzocht. Daarbij zijn een aantal aspecten cruciaal:
  - o Eender welke keuze mag de aanvang van de sanering van alle zones niet vertragen;
  - o Voor beide opties moet de kans/risico op extra contaminatie van de overige zones in rekening gebracht worden (vb. verspreiding via lucht);
  - o De keuze mag de gelijktijdige en totale sanering van de bedrijfssite van 3M als ook de Palingbeek en Blokkersdijk niet hypothekeren;
  - o De keuze moet rekening houden met andere impact van de weg/brug en saneringswerken (vb. verkeersveiligheid, visuele of geluidshinder).

3. Sitebesluit: beroepsprocedure 3M

OVAM licht kort de status toe van het Sitebesluit:

3M tekende beroep aan tegen het besluit. In de komende periode kunnen organisaties en entiteiten zich als burgerlijke partij melden, en een argumentatie formuleren om het beroep te weerleggen (tot eind oktober). Daarna is het wachten op een uitspraak. De termijn hiervan is onzeker. Andere procedures bij de Raad van State duren 1 tot 5 jaar. Het beroep werkt niet opschortend, wat betekent dat het besluit van kracht blijft en de Vlaamse overheid kan blijven opvolging geven aan het Sitebesluit. Het beroep werkt ook niet door op de Saneringsovereenkomst of de bodemsaneringsprojecten. Deze kunnen dus verder blijven lopen.

Er werden enkele vragen gesteld en opmerkingen gemaakt:

- Wat is de inhoud van het beroep van 3M?
  - o OVAM: Het beroep van 3M gaat onder meer over het gelijkheidsprincipe (gelijke behandeling t.o.v. andere bedrijven) en de perimeter die het sitebesluit hanteert.
- Welk plan B is er wanneer het Sitebesluit toch geschorst zou worden?
  - o OVAM: Er kan een nieuw besluit gemaakt worden in dit geval.
- Het is jammer dat vanuit de overheid niet gecommuniceerd werd naar het Beheercomité en brede publiek dat beroep werd aangekend. Het is jammer dat de berichtgeving in de pers rond dit beroep niet correct

was, waardoor de verwarring voor de burgers blijft voortduren. Het is van belang dat het verschil tussen het sitebesluit en de saneringsverplichting duidelijk geduid wordt bij de burgers.

Het BC wenst enkele vragen ter verduidelijking aan de Minister te formuleren:

- Kan de Minister verduidelijken wie verantwoordelijk is voor de opvolging van het Sitebesluit? Op welke manier kan het Beheercomité zicht krijgen op hoe de opvolging daarvan gebeurt? Hoe zal de Minister ervoor zorgen dat de uitvoering van het Sitebesluit wordt afgedwongen? Hoe kan handhaving hierop georganiseerd worden?
- In welke mate is er een risico dat 3M bedragen kan terugvorderen van werken en inspanningen die ze nu uitvoeren in het kader van het Sitebesluit, wanneer het Sitebesluit uiteindelijk toch zou geschorst worden?

4. PFAS- en ZZS-actieplan (acties 36, 38 en 39)

Het Departement Omgeving geeft een toelichting rond een aantal verschillende acties.

1. PFAS-actieplan (actie 36)

14/07/2023 goedgekeurd als nota op de Vlaamse Regering. Eerstvolgende rapportering: voorjaar 2024.

2. Conceptnota 'visie ZZS' (actie 38)

DO licht de status van de nota, de voorgestelde aanpak mbt. ZZS en een overzicht van een aantal van de acties uit het actieplan toe.

3. Rapport POC PFOS PFAS (actie 39)

DO licht kort de status van het rapport toe. Eerstvolgende rapportering: voorjaar 2024.

4. Scope en term ZZS binnen het Vlaamse beleidskader

DO licht kort de doelstelling, de opbouw in verschillende werkpakketten en status van de studie toe. Opstart 1 september 2023.

Er werden enkele vragen gesteld:

- Wat is de status van het KIS, we hebben daar niets meer rond vernomen?
  - o Departement Omgeving: De planning is dat het KIS operationeel is vanaf januari 2024. Agendering volgend BC voor duiding door manager van KIS.
- Wordt het rapport POC PFOS PFAS besproken op een commissie?
  - o Departement Omgeving: het werkjaar is nog maar net gestart, een agendering van het dossier is denkbaar. Het rapport is online te vinden en bezorgd aan het parlement. Een meer gedetailleerde toelichting van de bevindingen is mogelijk en kan een volgend BC geagendeerd worden.
- Wat is de rol van het juridische bureau in het ZZS-project?
  - o Departement Omgeving: zij zullen zich focussen op een aantal juridische vraagstukken en zaken mbt. regelgeving (bijvoorbeeld de mogelijkheid om een meldingsplicht op te leggen aan onderzoekslabo's indien zij een overschrijding van een norm aantreffen)
- Zal het ZZS-project de "kind-norm" hanteren?
  - o Departement Omgeving: er wordt eerder gebruik gemaakt van "meest kwetsbare groepen" (zoals zwangeren,...)
- Op welke manieren kan omgegaan worden met nu nog niet bestaande ZZS?
  - o Departement Omgeving: dat is inderdaad een moeilijke vraag waar verschillende elementen een deel van het antwoord zijn (er lopen reeds een aantal Europese projecten rond het definiëren van

veilige en duurzame stoffen, er kan ingezet worden op inventarisatie van chemische stoffen en risico-analyses, er zijn opties rond het opzetten van een solidariteits-mechanisme,..)

Vervolgens werden er enkele adviezen geformuleerd vanuit het Beheercomité:

- De definitie van ZZS zal voldoende "future proof" moeten zijn, om in te kunnen spelen op toekomstige, mogelijk schadelijke stoffen.

5. Natuurgebied Groot Rietveld

Op vraag van Natuurpunt geeft ANB een toelichting over de PFAS-problematiek die recent opdook in het natuurgebied Groot Rietveld. Omwille van de resultaten van het technisch verslag van de bodem, kunnen de voorziene beheer- en inrichtingswerken momenteel in het gebied niet uitgevoerd worden (welke nodig zijn om Europese natuurdoelstellingen te behalen) volgens de voorziene planning en binnen de vooropgestelde budgetten. De uitgegraven grond zou niet opnieuw ingezet mogen worden in het gebied, door risico van PFAS-uitloging. Er zijn bijgevolg hoge kosten gekoppeld aan een afvoer en sanering van de gronden. De werken staan nu on hold, de aanvullende onderzoeken worden uitgevoerd om het Technisch Verslag conform de nieuwe richtlijnen van het Tijdelijk Handelingskader te herschrijven. Hieruit moeten de mogelijkheden op vlak van grondverzet, afvoer en kosten nog duidelijker worden.

- OVAM geeft aan dat het finaal BBO inzicht zal geven in de mogelijke oorsprong van de vervuiling in het gebied. Afhankelijk daarvan kunnen eventuele kosten mbt. de afvoer en sanering van de gronden op basis van het Sitebesluit verhaald worden op 3M.
- Het Beheercomité concludeert dat een agendering van deze case begin 2024 relevant is, wanneer het finaal BBO ingediend is.

6. Werking Beheercomité: communicatie

Common Ground geeft een presentatie met enkele voorstellen om ervoor te zorgen dat het Beheercomité zijn taak kan opnemen inzake openbaarheid van informatie en toegankelijkheid voor derden.

Vanuit het beheercomité komen volgende bemerkingen:

- o Ontsluiting van de beschikbare informatie op een laagdrempelige en overzichtelijke manier is noodzakelijk. Hierop zijn verdere inspanningen nodig.
  - Website PFAS Vlaanderen
  - Brochure gericht op het informeren over de integrale aanpak + doorverwijzing. Hiervoor wordt het nodige opgestart.
- o De rol van het Beheercomité hierin ligt in het samenbrengen van informatie en doorverwijzen naar de correcte instanties. Het kan interessant zijn om 1 plek en moment te hebben waarop alles samengebundeld wordt, zodat een totaalbeeld van de PFAS-aanpak regio Zwijndrecht geboden wordt. Zo kunnen mensen op 1 centraal moment of plek alle info kunnen verzamelen waar ze nood aan hebben. Er is nog nooit een moment georganiseerd voor de meest ruime doelgroep.
- o De nood en timing voor een (fysiek) bewonersmoment wordt verder geëvalueerd, maar wordt op dit moment niet als prioritair beoordeeld.

7. Varia

a. Luchtmetingen

Departement Omgeving meldt dat 26/09/2023 een infomoment wordt georganiseerd voor bewoners, waarop toelichting wordt gegeven over de PFAS-luchtmetingen. Meer informatie hierover wordt eerstdaags verspreid.

b. Actie 7: kader landbouwgronden

De toelichting werd uitgesteld omdat er nog verdere pistes onderzocht worden.

c. Actie 25: planologisch initiatief

De toelichting werd uitgesteld omdat er nog verdere pistes onderzocht worden.

d. Toelichting middelen 3M

Dit agendapunt werd niet behandeld op het Beheercomité en wordt verplaatst naar het volgende overleg, gezien er een begrotingsoefening bezig is binnen de Vlaamse Overheid.

e. Actie 27: Haalbaarheidsstudie plaatsing fysieke barrière Palingbeek

Dit agendapunt werd behandeld tijdens de toelichting van 3M.

Actietabel

Actie	Owner	Timing
Aanpassingen website	CGR ism. VO	Asap
Data komende BC's vastleggen 12/10 – 16/11 – december (nog te beslissen)	CGR	Asap
Concept communicatiemiddel bewoners (brochure) uitwerken. Bevragen van enkele instanties (vb. ombudspersonen) met terreinkennis rond de noden van bewoners	CGR	Asap
Inzicht in verdeling middelen 3M agenderen op beheercomité	Departement Omgeving	Terugkoppeling volgend beheercomité
Vragen van Beheercomité aan Minister mbt. Sitebesluit bezorgen	OVAM/Departement Omgeving	Asap
Invullen van de kwalitatieve evaluatie	Iedereen (die dit nog niet deed)	Asap
Opvolgen van aanpak van uitdagingen capaciteit – Werking Beheercomité	Secretariaat BC	Terugkoppeling volgend beheercomité
Toelichting POC PFOS PFAS agenderen op Beheercomité	Departement Omgeving	Terugkoppeling volgend beheercomité (?)
Acties 7 en 25 agenderen op Beheercomité		Terugkoppeling volgend beheercomité

